

Henryk Markiewicz

Dziesięć najwybitniejszych osiągnięć polskiego literaturoznawstwa XX w.

Teksty Drugie : teoria literatury, krytyka, interpretacja nr 5 (70), 184-185

2001

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Ankieta

- Maria Renata Mayenowa *Poetyka teoretyczna. Zagadnienia języka* (1974, wyd. uzup. 1979) – wybitna synteza lingwistyki strukturalnej.
- Czesław Hernas *Barok* (1973) – najwybitniejsza praca o literaturze staropolskiej. Poziom europejski, ciągle aktualność.
- Ryszard Nycz *Sylwy współczesne* (1984), *Tekstowy świat* (1993) – prace wybitnego, wśród wielu, kontynuatora „szkoły Sławińskiego”, nadzwyczaj adekwatne wobec kierunków rozwoju literatury na przełomie wieków.
- Stanisław Balbus *Między stylami* (1993) – wybitna praca na temat intertekstualności.

Henryk Markiewicz

Dziesięć najwybitniejszych osiągnięć polskiego literaturoznawstwa XX w.

Ułożenie listy dziesięciu najwybitniejszych osiągnięć polskiego literaturoznawstwa w minionym stuleciu nastrocza dużo kłopotów i wątpliwości. Inaczej wygląda „wybitność” mierzona oryginalnością, inaczej – zasięgiem oddziaływania. Wielu badaczy literatury – jak Stanisław Pigoń, Julian Krzyżanowski, Konrad Górski – pozostawiło dorobek imponujący i rozmiarami, i poziomem; nie ma jednak w tym dorobku jakiegoś j e d n e g o dzieła, które by górowało nad innymi swoją doniosłością. Wreszcie nie wiadomo, czy w intencji inicjatorów ankiety było także uwzględnienie eseju i krytyki literackiej.

Decydując się na pominięcie tych ostatnich dziedzin (i w rezultacie rezygnując z góry z takich tytułów, jak *Legenda Młodej Polski*, *Czyn i słowo. Obrachunki fredrowskie*. *Rzecz wyobraźni*, *Szekspir współczesny*, *Romans z tekstem*) wybieram następujące dzieła:

- 1 Aleksander Brückner *Dzieje literatury polskiej*
- 2 Ignacy Matuszewski *Słowacki i Nowa Sztuka (modernizm)*
- 3 Juliusz Kleiner *Juliusz Słowacki. Dzieje twórczości*
- 4 Stanisław Adamczewski *Serce nienasycone*
- 5 Roman Ingarden *Das literarische Kunstwerk*
- 6 Wacław Borowy *O poezji polskiej XVII wieku*

Ankieta

7. Maria Dłuska *Studia z historii i teorii wersyfikacji polskiej*
8. Stefania Skwarczyńska *Wstęp do nauki o literaturze*
9. Maria Janion i Maria Żmigrodzka *Romantyzm i historia*
10. Michał Głowiński, Aleksandra Okopień-Sławińska, Janusz Sławiński *Zarys teorii literatury*

Z żalem dostrzegam, że na tej liście nie zmieściły się tak ważne książki, jak:

1. Wilhelm Feldmam *Współczesna literatura polska*
2. Stefan Kołaczkowski *Stanisław Wyspiański*
3. Tadeusz Sinko *Literatura grecka*
4. Kazimierz Wyka *Modernizm polski*
5. Czesław Zgorzelski *O lirykach Mickiewicza i Słowackiego*
6. Czesław Hernas *Barok*
7. Jerzy Kwiatkowski *Literatura dwudziestolecia*

Jerzy Paszek

Zabierając głos w ankiecie „Tekstów Drugich”,

chcę podkreślić karkołomność Waszego przedsięwzięcia – niemożliwe jest dla mnie zmieszczenie się w 10 punktach i 10 nazwiskach. Stąd małe oszustwo polegające na umieszczeniu w mojej odpowiedzi 11 nazwisk i 14 chyba dzieł. Postawiłem na monumentalność i wiecznotrwałość wybranych przeze mnie osiągnięć literaturoznawstwa polskiego w XX wieku. Stąd dominacja opracowań edytorskich – są one bowiem nieprzecenione i nie przedawniają się. Nie wszystkie zresztą zdołałem umieścić, bo musiałem przecież wskazać i na inne moje zainteresowania i pożyteczne lektury. Myślę, że będę odosobniony jako admirator dwóch książek Krzyżanowskiego, ale to chyba tylko zła pamięć polonistów spowoduje to pominięcie. Zabrakło mi miejsca na *Retorykę* Ziomka, liczne słowniki, w opracowaniu P. Hertza VII t. poezji XIX wieku i wiele innych modnych czy sezonowych li tylko przebojów naszej dyscypliny. A oto moja lista:

1. S. Barańczak *Ocalone w tłumaczeniu*
2. W. Bolecki, R. Nycz – wyd. kryt. *Utworów wybranych Berenta*